

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 319/2011-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. júna 2011 predbežne prerokoval sťažnosť V. Y., B., t. č. vo väzbe, zastúpeného advokátom JUDr. J. B., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 5 ods. 1 a 3 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4 Tos 16/2011 z 10. marca 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť V. Y. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. mája 2011 doručená sťažnosť V. Y., B., t. č. vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 5 ods. 1 a 3 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 Tos 16/2011 z 10. marca 2011.

Zo sťažnosti vyplýva:

„V trestnej veci obž. V. Y., nar. : ... pre trestný čin vraždy spolupáchateľstvom podľa § 9 ods. 2 k § 219 ods. 1 a ods. 2 písm. c) Tr. zákona č. 140/1961 Zb. v znení zákona č. 183/1999 Z. z. v bode 1) a v bode 2) z trestného činu vraždy spolupáchateľstvom podľa § 9 ods. 2 k § 219 ods. 1, ods. 2 písm. c) Tr. zákona č. 140/1961 Zb. v znení zákona č. 253/2001 Z. z. vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. : 4T 106/09 uznesením OS BA I č. k. : 4T 106/09 zo dňa 23.02.2011 súd zamietol žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu z dôvodu podľa konajúceho súdu pretrvávajúcich dôvodov na základe § 71 ods. 1 písm. a) Tr. por. Proti tomuto uzneseniu podal V. Y. sťažnosť, ktorá bola uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. : 4Tos 16/2011 zo dňa 10.03.2011 zamietnutá. Sťažovateľ má za to, že vyššie uvedené súdne rozhodnutia sú nezákonné a protiústavné a boli ním porušené jeho základné práva. ...

Sťažovateľ v sťažnosti poukázal najmä na tú skutočnosť, že v predmetnej trestnej veci je vo väzbe už od 16.07.2010. Terajšej väzbe bezprostredne prechádzala v prípade jeho osoby vyše 3 o pol ročná väzba v trestnej veci vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod spis. zn. : 4T 121/07 a taktiež nepretržitá 4 ročná väzba v trestnej veci vedenej na Krajskom súde v Bratislave pod č. k. : 1T 6/05. Vyššie uvedené väzby nadväzovali jedna na druhú, tak aby sa sťažovateľovi účelne zamedzilo jeho prepustenie na slobodu. ...

Obvinený má za to, že OČTK ako aj súdy mali v predmetnej trestnej veci dostatok času, aj vzhľadom na jeho predchádzajúce držanie vo väzbe v iných konaniach, na to, aby celú predmetnú trestnú vec riadne prešetrili a právoplatne sa v nej rozhodlo. To sa však nestalo. Práve naopak, predmetná trestná vec bola účelovo pozdržaná a bola použitá na vzatie sťažovateľa do väzby, o čom svedčí aj prípis z Policajného riaditeľstva zo dňa 06.07.2010, t. j. 10 dní predtým ako bol sťažovateľ vzatý do väzby. Rozhodne sa v danom prípade nejedná o väzbu v počiatočných štádiách konania, a preto aj vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti nie je dôvod na ďalšie držanie sťažovateľa vo väzbe. ...

Obvinený poukazuje na skutočnosť, že slovenské orgány ho držia vo väzbe nepretržite už viac ako 9 rokov v troch po sebe bezprostredne nasledujúcich trestných

veciach, čo je bezprecedentná dĺžka trvania väzby, pričom v jeho prípade dochádza v jeho neprospech k účelovému postupu, kedy sa čaká na ukončenie jednej väzby, aby sa bezodkladne mohlo začať s väzbou v inej proti nemu vedenej trestnej veci. Takýto postup je nezákonný a je v rozpore s vyššie uvedenou judikatúrou Ústavného súdu SR a ESLP ako aj čl. 5 ods. 3 Dohovoru.

Navyše väzba obvineného je a aj bola v predchádzajúcich väzobných veciach odôvodňovaná vždy len skutočnosťou, že obvinený je cudzí štátny príslušník, hrozí mu uloženie vysokého trestu a preto je tu dôvodná obava, že ujde. Nie je prípustné, aby súdy v prípade toho istého obvineného po dobu minimálne 4 rokov neustále opierali svoje rozhodnutia o väzbe voči obvinenému o ten istý, navyše ničím nepodložený, dôvod väzby. Takýto postup súdov je v rozpore so zákonom ako i judikatúrou ESLP.

O sťažnosti sťažovateľa Krajský súd v Bratislave rozhodol dňa 10.03.2011, a to uznesením č. k.: 4 Tos 16/2011, a to tak, že sťažnosť sťažovateľa zamietol. ...

Sťažovateľ má za to, že obe napadnuté rozhodnutia, tak uznesenie OS BA I č. k.: 4T 106/09 zo dňa 23.02.2011 ako aj uznesenie KS BA č. k. : 4Tos 16/2011 zo dňa 10.03.2011 trpia tiež okrem vyššie uvedených pochybení aj vadou, ktorá spočíva v absencii riadneho, zákonného a plnohodnotného odôvodnenia vzatia sťažovateľa do väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) Tr. poriadku.

Ako sťažovateľ mám na základe vyššie uvedených skutočností za to, že napadnutými rozhodnutiami Okresného súdu Bratislava I č. k. : 4T 106/09 z 23.02.2011 a Krajského súdu v Bratislave č. k. : 4Tos 16/2011 zo dňa 10.03.2011 boli porušené moje práva garantované nielen Ústavom Slovenskej republiky v jej čl. 17 ods. 2 a ods. 5, ale aj práva zakotvené v Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd v čl. 5 a čl. 6.

Z ustanovenia § 71 ods. 1 písm. a) TP jednoznačne vyplýva, že osobná sloboda obvineného môže byť obmedzená len vtedy, ak sú dané konkrétne skutočnosti odôvodňujúce útek obvineného, prípadne jeho skrývanie sa, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestnému postihu za spáchaný skutok.

Ústavný súd judikoval (II. ÚS 55/98), že záruky osobnej slobody jednotlivca sa v prípade väzby nevyčerpávajú len odkazom na zákonnú úpravu, ale tieto záruky treba vnímať v širších súvislostiach. Rovnako ústavný súd už judikoval, že základné práva a slobody podľa ústavy je potrebné vykladať a uplatňovať v zmysle a duchu

medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách (PL. ÚS 1/93, PL. ÚS 15/98) a že do rámca ústavných záruk práva na osobnú slobodu treba zahrnúť aj záruky poskytované čl. 5 dohovoru, tak ako ich vykladá a uplatňuje Európsky súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre (III. ÚS 7/00, II. ÚS 55/98).

Súd má vo svojom rozhodnutí uviesť argumenty pre a proti existencii verejného záujmu, ktorý odôvodňuje - s náležitým zreteľom aj na princíp prezumpcie neviny - odchýlenie sa od pravidla rešpektovania osobnej slobody jedinca.

V danom prípade však nemôže ísť len o konštatovanie dôvodov uvedených v ustanovení § 71 ods. 1 písm. a) Tr. por., ale konajúci súd musí uviesť konkrétne okolnosti, ktoré ho k rozhodnutiu o väzbe obžalovaného v danom prípade viedli.“

Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd vo veci vydal tento nález:

„Krajský súd v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tos 16 /2011 uznesením z 10.3.2011 porušil základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu zaručenú v čl. 17 ods. 2 a ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky, právo na slobodu zaručené v čl. 5 ods. 1 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo na spravodlivý proces v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4 Tos 16/2011 z 10.03.2011 sa v plnom rozsahu zrušuje a Krajskému súdu v Bratislave sa prikazuje, aby V. Y. prepustil bezodkladne na slobodu.

Sťažovateľovi sa priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 5.000,- eur..., ktoré je Krajský súd v Bratislave povinný vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia.

Krajský súd v Bratislave je povinný zaplatiť trovy právneho zastúpenia v celkovej výške 314,18 EUR... na účet právneho zástupcu do jedného mesiaca od právoplatnosti nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dané dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý stanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia.

Podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, ak sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom... zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie

zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní.

Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s čl. 5 ods. 1, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

Pozbaviť niekoho osobnej slobody podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru možno len „v súlade so zákonom“ a každé dohovorom prípustné pozbavenie osobnej slobody [čl. 5 ods. 1 písm. a) až f)] musí byť „zákonné“. Dohovor tu teda priamo odkazuje na vnútroštátne právo, a preto rešpektovanie tohto práva je integrálnou súčasťou záväzkov zmluvných štátov (Lukanov v. Bulharsko z 30. marca 1997, § 43).

Základná námietka sťažovateľa spočívala v tvrdení, že u neho neboli dané dôvody na trvanie väzby, čím došlo rozhodnutím krajského súdu sp. zn. 4 Tos 16/2011 z 10. marca 2011 k porušeniu ním označených základných práv.

Krajský súd v uznesení sp. zn. 4 Tos 16/2011 z 10. marca 2011 v odôvodnení okrem iného uviedol:

«Po preskúmaní predloženého spisového materiálu, odvolací súd zistil, že vec je v štádiu dokazovania pred súdom I. stupňa. Je potrebné vypočuť svedkov, ktorých sa napriek opatreniam zo strany súdu zatiaľ nepodarilo zabezpečiť. Taktiež zo strany obžalovaného bola na hlavnom pojednávaní vznesená požiadavka o vypočutie ďalších svedkov, ktorí doteraz neboli vo veci vypočutí a obžalovaný navrhuje ich výsluch pred súdom. Hlavné pojednávanie je následne určené na 30.03.2011.

Podľa názoru krajského súdu, dôvody väzby, pre ktoré bola obmedzená osobná sloboda obžalovaného naďalej trvajú a v tomto štádiu trestného konania nepominuli.

Obžalovaný V. Y. bol vzatý do väzby z dôvodu tzv. útekovej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a/ Tr. por.

Podľa citovaného ustanovenia obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený a z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu, najmä ak nemožno jeho totožnosť ihneď zistiť, ak nemá stále bydlisko alebo ak mu hrozí vysoký trest. ...

V posudzovanej veci je obžalovaný vo väzbe od 16.07.2010, teda väzba neprekročila nevyhnutnú dobu a nemožno ani konštatovať, že by doterajší postup orgánov činných v trestnom konaní a súdu, bol v rozpore so zásadou § 2 ods. 6 Tr. por., teda, že nepostupujú pri trestnom stíhaní „s osobitnou starostlivosťou a urýchlením“. Sťažnostnému súdu neprináleží hodnotiť doposiaľ vykonané dôkazy pred súdom I. stupňa a rovnako mu neprináleží zaoberať sa otázkou viny či neviny obžalovaného.

Väzba v danom prípade plní zaisťovaciu funkciu a nechápe sa ako opatrenie so sankčnými prvkami. Vo všeobecnosti súd konštatuje, že väzobný dôvod môže vyplývať, buď z okolností prípadu, alebo z osoby obvineného, pričom väzobný dôvod sa zosilňuje v prípadoch, ak ho možno vyvodiť aj z okolností prípadu a aj z osoby obvineného. Obžalovaný V. Y. je stíhaný za trestný čin, za ktorý mu v prípade uznania viny hrozí vysoký trest. Je potrebné uviesť, že obžalovaný sa domáhal vyhostenia z územia Slovenskej republiky. Taktiež na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. IT 6/05 sa proti obžalovanému V. Y. vedie trestné stíhanie, taktiež pre trestný čin vraždy spolupáchatelstvom podľa § 9 ods. 2 k § 219 ods. 1, ods. 2 písm. a/ Tr. zák. v znení zákona č. 175/1990 Zb.

S prihliadnutím na skutočnosť, že v osobe obžalovaného ide o cudzieho štátneho príslušníka, uvedené skutočnosti výrazne zvyšujú hrozbu a reálnu obavu, že v prípade prepustenia na slobodu, by sa obžalovaný V. Y. mohol stať pre súd nedostihnuteľným a v prípade uznania viny aj nepostihnuteľným.»

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie

ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Vo väzobných veciach platí, že skúmanie dôvodov väzby a primeranosti lehoty väzby prináleží predovšetkým všeobecným súdom. Pre ten účel im patrí skúmať všetky okolnosti spôsobilé potvrdiť alebo vyvrátiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho so zreteľom na prezumpciu nevinu výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uviesť ich v rozhodnutiach o väzbe. Predovšetkým na základe dôvodov uvedených v týchto rozhodnutiach (prípadne aj na základe nesporných skutočností uvedených obvineným v žiadostiach) ústavný súd zisťuje či boli, alebo neboli porušené označené články ústavy a dohovoru (*mutatis mutandis* Toth c. Rakúsko z 12. decembra 1991).

Ústavný súd taktiež vo svojej judikatúre zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým patrí interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje iba na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách, pričom nesmie ísť o takú interpretáciu a aplikáciu právnych noriem, ktorá by bola arbitrárna alebo zjavne neopodstatnená (I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 228/05).

Z citovaného rozhodnutia krajského súdu vyplýva, že je dostatočne odôvodnené a nie je zjavne neopodstatnené a arbitrárne.

Ústavný súd nezistil taký výklad ustanovení citovaných v označenom rozhodnutí krajského súdu a ich uplatnenie vo veci sťažovateľa, ktorý by mohol vyvolať nezlučiteľné účinky s ústavou. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neopodstatnenosti, arbitrárnosti

názoru alebo svojvôli krajského súdu a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojím vlastným.

Vzhľadom na už uvedené dôvody ústavný súd vyslovil, že sťažnosť sťažovateľa je zjavne neopodstatnená, a preto ju odmietol už na predbežnom prerokovaní sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. júna 2011